

**Abonamentul:**

Pentru monarhie:  
Pe an 12 cor.,  $\frac{1}{2}$  an  
6 cor.,  $\frac{1}{4}$  an 3 cor.

Pentru străinătate:  
Pe 1 an 18 fr.,  $\frac{1}{2}$   
an 9 fr.,  $\frac{1}{4}$  an  
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare  
Sâmbătă

# Unirea

**Inserțiuni:**

Un șir garmond:  
odată 14 fil., a doua  
oară 12 fil., a treia  
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia  
să se adreseze la: Re-  
dacțiunea și admini-  
strațiunea „Unirea”  
în  
Blaj.

**Foaie bisericească-politică.****Anul XVIII.****Blaj, 18 Iulie 1908.****Numărul 28.****Invitare de abonament.**

Fiind la jumătatea anului, rugăm pe P. T. Abonenți, să binevoiască a-și reînnoi abonamentul.

Cei-ce sunt în restanță cu prețul foaiei, atât de pe anul acesta, cât și de pe anii trecuți, sunt rugați, să ni-l trimită fără amânare, căci lipsele sunt arzătoare.

**ADMINISTRAȚIUNEA.****„Sezonul mort.”**

S'au închis porțile mărețului palat de pe malul Dunării și deputații s'au reslățit în toate părțile țării să se odihnească după munca încordată de până acum.

Trecând în revistă activitatea harnicului club naționalist, trebuie să ne exprimăm și de data aceasta recunoștința noastră pentru demnitatea și corectitatea, cu care s'a purtat, ridicându-și cuvântul lor de protest sau lămuritor de câteori interesele naționale o reclamau aceasta. Privită din punct de vedere al rezultatelor concrete, munca lor desinteresată nu ne arată deocamdată ceva pozitiv, ceea ce n'are să descurajeze pe nimeni, nici să-l facă a recidivă la ideea pasivității parlamentare, atât de potrivită pentru a acoperi indolența și lipsa de muncă.

Rezultate politice nu se obțin după o muncă de un an sau doi. Aflăm de altcum, că deputații noștri vor folosi sezonul de vară pentru a-și țineă dări de seamă în fața alegătorilor, lămurindu-le situația, desfășurând planul de luptă pentru viitor.

Astfel „sezonul mort” va avea pentru poporul nostru o mare în-sămănătate, dându-i-se prilejul de a se întâlni cu conducătorii lui, de a

ascultă vorba lor cuminte și ne-șovăitoare.

O altă notă îmbucurătoare va avea sezonul de vară în zilele de sărbătoare ale celor două instituțiuni culturale ale noastre: Asociațiunea și Societatea fondului de teatru.

Sunt adevărate sărbători adunările generale ale acestor două societăți. Publicul românesc grăbește din toate unghiurile țării, să ia parte, concentrându-se mai cu dinadinsul în jurul lor. Activitatea culturală, de care ne ocupaserăm așa puțin peste an ni-se impune în aceste zile pașnice ca un ideal cu atât mai măreț, cu cât în fața lui ne închinăm cu toții fără nuanțe de diferențiere, cari ne copleșesc pe alte terene.

Asociațiunea se apropie din ce în ce mai mult de adevărata ei țintă. Singuraticile despărțăminte s'au luat la o nobilă întrecere în ținerea prelegerilor potrivite priceperii poporului, biblioteca populară își urmează apariția, și, pentru ca să se repare o greșală mai recentă, aflăm, că „Transilvania” iarăși are să apară cu începutul anului viitor. Adunările generale ale singuraticelor despărțăminte poartă timbrul destul de pronunțat al adunărilor populare, atențiunea poporului începe să fie încătușată, iar adunarea generală a comitetului central este o adevărată sărbătoare a elitei noastre intelectuale.

Societatea fondului de teatru a reușit a se impune, în timpul din urmă, din ce în ce mai mult, în măsura cu care părăsind terenul nebulos începă a împărți burse, a sprijini literatura dramatică, punând astfel temeliiile unui viitor teatru românesc cu actori permanenți, cu forțe dramatice reale. Când vorbim despre viitorul teatru românesc, înțelegem exclusiv actorii, cari vor face turnee prin centrele locuite de Români; și nici decum

zidirea ca atare, care ar consumă o sumedenie de bani, și ar face servicii mai apropiate unui singur oraș, fie acela Sibiiul, Brașovul sau chiar Blajul!

Și iată, că sezonul mort ni-se prezintă destul de variat pentru oamenii doritori de muncă.

Să dăm și culturii românești, de care ne preocupăm așa de puțin peste an, ceea ce îi compete, în apropiatele zile de sărbători culturale.

Di Dr. E. Babeș, colaborator intern — pare-ni-se — al „Telegrafului român” publică în numărul de Joi al numitei foi un articol din care reproducem pasagele:

„Ca oameni circumspecți, Sașii se fereșc de altcum să ne dea nouă sfat hotărât. Că ce atitudine să ne însușim, pentruca ei să poată coopera cu noi împreună spre apărarea intereselor comune, și astfel ne reținem și noi dela amestecul în afacerile lor. Făcă ei politica pe care ei o află de bună. Asupra unui lucru însă ne simțim îndemnați a le atrage luarea aminte în mod prietenesc și în interesul lor propriu, anume, să se ferească de a se folosi în lupta pentru promovarea intereselor lor particulare de arma cu două tășuri și puțin glorioasă a — denuncierii.

Noi, Românii, nu suntem dușmani Sașilor. Ne plecăm chiar înaintea culturii lor înaintate și înaintea bunăstării lor economice. Am învățat multe dela ei. În luptele pe cari siliți suntem să le purtăm pentru limba și cultura noastră proprie niciodată nu ne-am gândit la aceea, ca să impunem Sașilor limba noastră. Dacă ei singuri o învață, — nu poate decât să ne bucure. Simpatiile noastre și conștiința comunității de interese nu poate să meargă însă până acolo, ca noi să fim scara pe care se urcă Sașii, noi să fim parafuigerul, care delătură primejdiile, astfel, că le primește asupra sa. Incidit în Scyllam, qui vult evitare Charybdem.

Dacă Sașii urmăresc tractica numită în lumea comercială „concurență necinstită”, nu pot să deștepte în noi decât antipatia de care surte legate apoi toate consecvențele sale.

Să se gândească Sașii la faptul, că dacă întru adevăr ar ajunge rândul la o astfel de concurență, noi, element de popor mai numărös, deci mai prețios pentru ma-

ghiarime, ușor am putea să ajungem deasupra, pe lângă prețul unei mici resignări (!) și ușor am putea să convingem pe Maghiari; că pe când ei cu ajutorul Sașilor nu se pot desarma pe noi, cu ajutorul nostru sigur că pot duce pe Sași la faliment politic."

O mică întrebare numai: cam ce este a se înțelege sub „prețul unei mici resignări,” care ne-ar ridica așa de mult în ochii compatrioților nostri?

Suntem curioși!

## REVISTE.

**Roma.** In 29 Iunie n. a publicat Sfinția Sa Papa Piu X. un regulament nou pentru diferitele dicasterii ce sunt în Vatican, ca ajutoare la cârmuirea bisericii. Se începe cu cuvintele: „Sapientii consilio,” iar în frunte poartă titlul: „Constitutio apostolica de Romana Curia.” Scopul acestui regulament, ce se estinde pe 69 pag. 4<sup>o</sup> mare, e, să determine competența diferitelor dicasterii romane; acum se codifică dreptul bisericii latine, Papa vrea să înceapă lucrul cu oficiile din jurul său. Constituția aceasta intră în vigoare cu 3 Noemvrie 1908. Se face o congregație nouă pentru sacramente. De sub Propagandă se scoate Anglia, Hollandia și Luxemburgul, cum și Canada, Selandă Nouă și Statele unite din America de Nord. Pentru rota romana (judecătoria administrativă

și criminală) se publică legi proprii, între judecătorii dela rota romana nu pot fi oameni mai bătrâni de 75 de ani, când ajung vrâsta aceasta, se pensionează (§. 3.). Pe 28 de pagini publică un regulament general pentru toate congregațiunile, tribunalele și oficiile curiei romane, cum să se denumească membrii lor, ce vacanțe au, ce salare, cum trebuie să se adreseze omul la aceste oficii ș. a.

**Germania.** Se vestește, că episcopul rom.-cat. din Rottenburg n-a voit să hirotonească 6 clerici, pentru că s'a dovedit, ca se ocupă cu scrieri moderniste teologice. A împlinit episcopul porunca, ce o dă în privința aceasta Sfinția Sa Papa Piu în enciclica despre modernism: Pascendi dominici gregis. — În un număr mai nou al „Neamului românesc” un străin de neamul românesc dă lecții Românilor despre modernismul teologilor catolici și despre indicele cărților oprite. Ce e modernismul, nu înțelege acel străin, nu poate deci judeca numita enciclică „Pascendi dominici gregis,” — despre indicele cărților oprite vorbește destul de nelogic, se pare, că în principiu e în contra indicelui: un om cu judecată sănătoasă n-o poate face aceasta.

## CORRESPONDINTE.

### Mișcarea bienaliștilor.

Confr. I. Ș. la celea scrise în Nr. 19 sub acest titlu, își permite a face unele rectificări. Deși acelea rectificări, confirmă mai mult afirmările mele, și formează un document contra afirmărilor sale; totuși îmi iau libertatea de a reflecta câteva șire la ele.

Și fiindcă dânsul reflexiunile le împarte în 9 puncte, mă voi sili a-i reflecta puținel la fiecare punct, și anume:

Ad. 1. Așa s'a pus chestia pe tapet cum am zis. Propunătorul însuși a accentuat-o aceea, de nu ar fi accentuat-o însă totuși propunerea în sine a conținut o desaprobară a Episcopatului. Pentru că pe cum ni-s'a spus în „Unirea”, bienaliștii s'au prezentat în o deputațiune la capul bisericii. Acela de sigur le-a descoperit starea lucrului. Acum dacă ei aveau deplină încredere, că Episcopatul a făcut tot posibilul; asculte de vocea capului bisericii și să abțină dela orice mișcare ulterioară. Dar nu s'au abținut, dovadă dar că atunci când confr. I. Ș. afirmă că confrății bienaliști au fost convinși, că Episcopatul a făcut tot posibilul pentru a le exoperă o îmbunătățire corăspunzătoare timpului; afirmă un lucru nu tocmai exact.

Ad. 2. Dacă fr. I. Ș. afirmă, că preoții cu pregătire din tractul Dărgii, cari au sprijinit aceasta mișcare, au înțales-o în altă formă, nici eu nu am cuvinte de a nega acel lucru. Numai atunci se nu nege, nici aceea, că au fost așa de naivi de au căzut în cursa pusă de bienaliști.

Ca nu au înțales ținta concludului adus, de a-și arăta nemulțumirea față de activitatea desfășurată în aceea chestie de Episcopat, și nu au prevăzut ce voiesc bienaliștii, a lucra în viitor pe basa lui.

## FOIȚĂ.

### RUXANDA.

— Nuvelă originală a «Unirii». —

(Continuare). 8

#### III.

O dungă aurie respirându-se din rumeala zorilor, spulberă treptat negurile nopții, — limpezind tot mai clar, tot mai curând zăriștea bolții albastrii. Razele mândre ale luminatului crai din zări sărutau oacheșele flori și scaldau somnoroasele lor pleoape în stropii lor de rouă argintie, în care își răsfață luciul nesfârșit.

Vântul, copil zburdalnic și fără astâmpăr, mlădiă frunzișul într'un freamăt domol și lin. Un miros îmbătător de flori improspătă răcoriștea dimineții. Oaspeții crângului glăsuiau doiniri vrăjite și pline de înțeles în limba lor, — fermecând auzul plâpândeii domnițe Maria, care-și mână frageda-i ființă prin mărețiile grădinei domnești. Cu privirile-i tinere și calde îmbrătoșă încântătoarele priveliști ale naturii, — odihnuindu-și ochii când pe chipurile florilor gingașe, când pe întinderea departărilor albastre. Umblă singură să-și mai iea de urât, vorbea numai cu florile ori cu păsările, căci cu Bogdan nu mai vorbi de mai multe zile, decând el îi făcuse așa de mare rușine înaintea musa-

firilor străini. La masă nu mai stăteau amândoi, iar de se întâlnea cu Bogdan, își aplecă privirile spre pământ și trecea mută pe lângă dânsul. Prin asta voia să dea de înțeles lui Bogdan, că nu s'a purtat bine, că a greșit și de aceea până când nu-i cere iertare, nu se îndură să-i zică vre-un cuvânt.

I-se părea, că o amăgesc ochii, când zări pe laița de lângă nucul bătrân pe Bogdan având o înfașurare palidă și abatută. Era foarte neliniștit, nu putea să șadă locului. Rătăcea ca un stingher prin deșisurile brădetului din capăt în răscapăt. Oricât de frumos să fi fost țesute și înflorite covoarele pajistei, ori cât de alinătoare să fi fost adumbririle ramurilor de nuc, troenit și zbuciumat de niște gânduri posomorâte, zădarnic căta îmbunare și pace sufletească.

De Joi trecută, aceea zi fără de noroc, nu-i mai tinea nici hrana, nici somnul. Robit de chinuitoarele amintiri, cari i-se desfășurau în minte așa de viu, își zădărnicea singur pacea și liniștea din suflet. Obosit de umbriet, se rezimă de speteaza laii de sub nucul, sub care odată șezuse alături cu Ruxanda. Ochi-i intristați alunecau pe nevrute peste surele creste ale singuraticilor codrii. Apoi ducându-și mâna la frunte, privea lung spre pământ, lăsându-și mintea pradă intristătoarelor aduceri aminte...

— Ce-am făcut? De Joi curtea-i pustie... nici o față de om nu se mai arată la curte, nimeni nu-mi mai vorbește nimica. Ce n'or

gândi de mine Iancu și Smaranda? Ce nu va crede despre mine și aceea răsfățată copilă a Mușateștilor? Ba chiar și soră-mea, tot ce avusem mai drag pe lume, m'a osândit, să nu-mi mai rostească nici un cuvânt, Bogdane, Bogdane, cum o vei duce-o mai departe, dușmănuindu-te cu toții?

\*

Se rușină singur de purtarea lui, cerându-și iertare dela conștiința sa, care-l mustră chinuitor. Pe când se află așa confundat în gânduri, trecea pe dinainte-i îngândurata domniță cu ochii pironiți în pământ. Bogdan tresări ca din visuri și-i aruncă o lungă și induișată privire. Voind să rupă îndelunga supărare, izbucni pe nevrute într'un rost induișător:

— Și tu mă părăsești, Mario?

Ea la auzul acestor șoapte se induplecă să se oprească pe loc și să se uite în ochii lui turburați.

— O iartă-mă soro, iartă-mă!

— În sfârșit! — Am crezut totuși, că vei avea bunul simț de a-ți recunoaște greșala mai de vreme, dar e bine și acum. Te iert, cum să nu te iert, dar de altădată să fi mai cuminte.

Bogdan deodată își insenină furtunoasa-i căutătură și îmbrătoșă pe Maria, lăsându-și zbuciumata lui frunte pe pieptul ei. Apoi ca și când nu s'ar mai fi întâmplat nimica, plecară amândoi spre curte vorbind

Ad. 3. A spune un lucru adevărat și cunoscut nu înseamnă a imputa, deci lecția făcută mie nu are rost.

Ad. 4. Cine a cetit cât de puțin ziare magiare, acela a trebuit să vadă dese imputări ce să făceau în acele Episcopatul nostru pentru numărul cel mare a preoțimei române gr.-cat. Ori cine poate înțelege, că acelea erau reflexul simțimentelor Episcopatului rom.-cat. Din acele imputări poate deduce ori cine, că de acelea se vor fi adus și în conferințele congruali, în cari se va fi cerut reducerea numărului preoților gr.-cat.

Acum când corul nostru episcopesc a putut câștiga salarizarea tuturor, întreagă preoțimea trebuie să-i fie mulțumitoare, în primul rang bienaliștii, pentru că de s'ar fi făcut reduceri, acele de sigur, nu s'ar fi referit la preoții sistematici. — Confr. I. Ș. afirmă, că bienaliștii și-au arătat încrederea prin aceea, că s'au prezentat la capul bisericii. La aceasta afirmare observ. E drept, că aceasta ar fi înșămănat manifestarea încrederii, dacă cu aceea ocazie și-ar fi dovedit simțimentele de grațitudine și după aceea ar fi ascultat de sfatul dat de capul bisericii, dar deoarece ei nu au ascultat de sfatul bisericii dat cu aceea ocazie, și-au făcut propuneri sinodali, prin cari deși li-s'a spus, că Episcopatul în chestia lor și-a făcut datoria, totuși cer să se întrepună, totuși să mișcă, nu cred, că o va putea cineva caracteriza de manifestarea încrederii în Episcopat.

Ad. 5. Cât de curate le-au fost intențiunile să vede din împrejurarea, că deși au fost rugați de autoritatea bisericească să se abțină dela mișcări, le-au continuat.

Ad. 6. Că vânat-au după ajutor de stat, eu nu știu, nici nu afirm, atâta afirm, că de oarece ajutorul de stat s'a împărțit fără considerare la calificățiune, partea cea mai mare li-s'a dat lor.

Când fac rectificarea aceasta nu-mi pot ascunde simțimentele de indignare pentru acuza ce o face preoțimei sistematice fratele I. Ș. Anume: „că ar fi vânat după ajutor de stat.“ Nu preoțimea sistematică, care s'a purtat cu adevărat martiriul apostolic, e aceea ce a vânat după ajutor de stat, ci unii indivizi, cari și-au uitat de demnitatea preoțească, au vânat după ajutor, făcându-se electorali, cum bunăoară unii pe la „Iclodul mare,“ deci a zice așa ceva de întreagă preoțimea sistematică, e o cutezare contra căreia protestez.

Ad. 7. Tocmai li-s'a spus, că în cauza lor nu s'a poate face mult ar fi trebuit să se abțină dela orice mișcare.

Ad. 8. Ma-și bucura dacă cele cuprinse în aceste puncte ar fi adevărate, convingerea sinceră și constantă, încât plenipotențiatul bienaliștilor, să nu fie tras a doua oară în cursă.

Ad. 9. Salut noua convingere, și-i doresc, viață îndelungată. Admoniereea mea s'a referit, la ceilalți frați, din provincia mitropolitană, deci nu aceea admoniere o respinge fr. I. Ș. — f —

## Academia română.

### Concursuri pentru premii pe 1908

#### B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

##### I. Premiile Secțiunii literare.

1. *Premiul Neuschotz*, de 2.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1909, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

*Industria casnică la Români, trecutul și starea ei actuală.* — (Deciz. 20 Martie 1904).

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decembrie 1908.

2. *Premiul Alexandru Bodescu*, de 1.500 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1909, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

*Elementul național în poezia lui Eminescu.* — (Deciz. 20 Martie 1904).

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decembrie 1908.

3. *Marele Premiu General Ioan Carp și Maria Carp*, de 7.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1909, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

*Sintaxa limbii române*, studiată în mod istoric și comparativ. — (Deciz. 9 Aprilie 1905)

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decembrie 1908.

4. *Premiul Princesa Alina Știrbei* se va da, în sesiunea generală din 1910, pentru cea mai bună:

*Carte de lectură pentru școlile secundare.* — (Deciz. 31 Martie 1898).

„Această carte va cuprinde în întâia parte descrițiuni ale naturii și ale puterilor naturii și în a doua parte narațiuni despre evenimentele istorice înșămnate și despre viața bărbaților celor mari ai națiunii române și ai altor popoare. Descrițiunile sau narațiunile vor fi sau bucăți originale sau traducțiuni bine făcute. În tot cazul, alegerea se va face din tot ce literatura românească sau străină posedă mai clasic și va avea în vedere dezvoltarea iubirii naturii și a simțimentelor patriotice și virtuose.“ (Din *Actul de donațiune*).

Premiul este de 8.500 Lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuielile de tipărire a scrierii (de *minimum* 30 coale de tipar *garmond*) în 1000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decembrie 1909.

(Va urma).

## Institutele noastre de învățământ.

II. XXIV. *Anuar al institutului pedagogic teologic al arhidiecezei ortodoxe române transilvane în Nagyszeben (Sibiu) pe anul școlar 1907/8 publicat de Dr. Eusebiu R. Rosca, director.* La început se publică o interesantă disertație a profesorului Dr. I. Lupaș cu titlul: Contribuțiuni la istoria culturală și politică a epocii lui Șaguna, care cuprinde partea cea mai mare a anuarului (66 pag.). Statul personal numără 9 profesori și 1 director.

În ordinea prelegerilor remarcăm: limba și literatura română în cursul I de teologie cu 3 oare pe săptămână, care ar fi de dorit să se introducă și la seminarile noastre teologice, fiind lucru cunoscut, că se primesc în teologie adese tineri, cari n-au ascultat nici o oară de limbă și literatură română, Numărul elevilor imatriculați în secția teologică 115, în cea pedagogică 111. Aju-torați au fost cu stipendii 16 teologi și 35 pedagogi.

Societatea de lectură a dezvoltat o frumoasă activitate; afară de o mulțime de cărți, în sala de lectură au mai fost 47 foi, abonate („Furnica“) și gratuite, de abea 2 străine, celelalte toate românești.

III. XXII. *Anuarul școlii civile de fete cu internat și drept de publicitate a „Asociațiunii pentru literatura română și*

cu atâta dor, ca și când n'ar mai fi vorbit de un car de ani.

— Bogdane,

— Ce vrei soro?

— Ți-ai spune o vorbă...

— Anume?

— Dar ai să mă ascuți?

— Cum să nu, —

— O vorbă despre... ști tu despre cine,

— Să mă ierți, că nu știu pe cine ai în gând.

— Pe Ruxanda, Bogdane.

— Las'o n'o mai pomeni.

— Bogdane, nu crede toate câte le-ai auzit.

— Bă le-oi crede, fiindcă toate au temei —

— Bogdane, toate s niște snoave.

— Bă să nu crezi una ca asta.

— Ruxanda e fată cinstită, Bogdane.

— Nu doresc nici dușmanilor mei asemenea cipste. Ști tu, că m-a hulit înaintea logofătului Tântu? — Că ne-a făcut curtea de răs și că totdeauna s'a fătărit pe lângă noi?

Bogdan zicând, acestea încep să se mănție și în apucăturile-i atătate părea, că vrea să-și descarce toată ura și despretul către Ruxanda.

— Linștește-te, Bogdane, nu te aprinde așa, că doară eu nu-s Ruxanda.

— Soră dragă, lasă n'o mai apăra, nu-ți șade frumos, să te pui în rând cu niște...

— Cu niște cine? mă rog.

— C'o hulitoare, c'o fătarnică, c'o nerușinată.

Cine ți-a zis, mă rog, toate vorbele acestea?

— Asta-i treaba mea!

— Dar a mea nu?

— Nu! răspuse Bogdan scurt și cuprinzător.

Nu vrei adecă să-mi spui?

— Nu, nu pot.

— Atunci ține minte Bogdane, tot ție-ți va părea rău. Mă crezi, că eu nu știu cine te-a bătut la cap? Crezi, că eu nu știu despre tot ce-i la mijloc?

— Ce-i la mijloc, soră dragă?

Asta-i treaba mea.

— Nu vrei să-mi spui, ce-i la mijloc?

— Nu, nu pot.

Soarele începea să se lase după vârfuri, înaurind coamele mupților suri. Bătea teaca și, apoi și clopotele începeau să sune pe limba lor de sărbătoarea sfințelor Sânzenii. Linul și domolul răsnet al clopotelor bătea și în auzul Măriei Sale. Se gândea, să meargă a doua zi la sfânta slujbă ori nu. Se duse să întrebe pe Maria.

— Vom merge mâne la biserică?

— N'ai decât să te duci și singur...

— Dar tu nu vrei să mergi cu mine?

— Nu, nu pot.

(Va urma.)

cultura poporului român" din Nagyszeben (Sibiu) pe anul școlar 1907/8 publicat de Dr. Vasile Bologa, director. În fruntea raportului se publică o interesantă disertație a prof. Dr. I. Borcea: *Ifigenia în Taurida* de Goethe. Din partea școlară însămnăm, că școala a avut 1 director și 5 profesori. Afară de acestia 2 cateheți și 9 instructori: de cant, muzică și limba franceză. Personalul internatului constă din 1 director, 1 directoră, medic și 4 ajutoare. Numărul elevelor a fost de 143 dintre cari 15 în cursul complementar. Din acestea 114 gr.-or. 23 gr.-cat. 6 de alte confesiuni. E interesant, că din celea 4 rom.-cat. 2 s'au declarat de române. Din acestea 143 eleve, 102 au fost interne, plus 3 cari au frecventat școala elementară a Reuniunii femeilor, 19 dintre eleve, au fost din România și 2 din Bucovina. Biblioteca profesorilor cum și a elevelor s'a sporit în 1907/8 cu un număr însemnat de cărți, parte dăruite, parte cumpărate.

Progresul în studii nu-i însemnat.

Pentru anul școl. viitor, didactul rămâne 4 cor. pe lună, pentru celea nouă 4 cor. taxă de înscriere. La internat întreținerea și didactul 500 cor. anual, afară de aceea taxele speciale pentru instrucția în studiile extraordinare.

### Sărbările dela Șimleu pentru Adunarea generală a „ASTREI.”

Comitetul aranjator invită cu toată onoarea la sărbările, ce vor avea loc din prilejul adunării generale a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român la Șimleu, din 6 până la 9 August, st. n. (24—27 Iulie st. v.) a. c.

*Fiindcă invitări speciale nu se trimit, prin aceasta să se considere invitați toți românii, cari să interesează de progresul cultural al neamului nostru.*

Iată programul în liniamente generale:

Joi, în 6 August, la 12 oare, se va primi la Cizer comitetul central, care va veni prin Ciucea, iar dela Cizer va călători mai departe cu trăsurile până la Șimleu. *Ceice doresc dintre onorații oaspeți, și mai ales domnii ziariști, cari doresc a sosi deodată cu comitetul central sunt rugați a ne anunța din bunăvreme, spre a se putea trimite trăsuri suficiente.* La întâmpinarea comitetului central în Cizer, cea dintâi comună sălăjană în direcția aceasta (sudică), se va aduna poporul împreună cu fruntașii din toate comunele dimprejur. Membrii comitetului vor fi salutați de cler și popor, iar din partea desp. Șimleu al Astei de Rev. domn Alimpiu Barbolovici, vicarul Sălajului și președintele despărțământului.

(Trenul cu care călătorește comitetul central, Nr. 505, sosește în Ciucea dimineața la 8 oare 58 minute. Din Brașov pornește Mercuri sara la 7 oare 30 m., din Sibiu noaptea la 11 oare 10 m., și-l ajunge la Copșa, iar din Cluj Joi dimineața la 6 oare 10 minute).

Joi sara va avea loc în Șimleu convingerea de cunoștință.

Vineri se va face serviciu divin și se va ține întâia ședință. După ședință va avea loc banchetul, după el inaugurarea expoziției etnografice și petrecerea populară. În acelaș local cu expoziția etnografică sălăjanească va expune lucrări de industrie

casnică Reuniunea femeilor române din comitatul Huneadoarei, a cărei prezidentă este dna Elena Hossu-Longin.

Sara va avea loc teatrul. Se va juca o piesă populară originală cu muzică și cântări din partea diletanților sălăjeni, instruați de artistul nostru dramatic Aurel P. Bănuțiu, care va crea rolul principal. După teatru va fi masă comună à la carte.

Sâmbătă a. m. se va ține a doua și eventual p. m. a treia ședință.

Sara va avea loc concertul. Un punct de forță al concertului va fi balada *Constantin Brancoveanu*, capo d'opera dlui prof. din Blaj Iacob Mureșanu, care va veni și o va conduce în persoană. Va fi cântată de corul teologilor din Gherla, în care se va contopi și al Casinei române din Șimleu. Va concerta și corul *Hilaria* din Orade.

După concert, care va constă din 5 puncte, va urma dans.

Toate sărbările se vor ține într'un teatru de vară, construit anume spre scopul acesta în cetatea lui Bathori (o grădină frumoasă), unde publicul va fi cu totul separat de străini. În teatru vor încăpea peste 1000 persoane. *Lojile vor fi decorate cu țesături și cusături românești din Sălaj. Luminare electrică.*

Toți ceice doresc a participa sunt rugați pe calea aceasta să se însinue cât mai îngrabă, cel târziu până la 1 August (19 Iulie) a. c., căci altcum nu putem garanta de cvartir. Cvartire avem de trei feluri: *gratuite, la particulari cu 2 cor. pe 24 ceasuri și la hotele.* Ceice se însinue sunt rugați a arăta ce fel de cvartir doresc.

De asemenea și ceice doresc a participa la banchet sunt rugați a se însinue deodată cu însinuirea participării, cel târziu până în 1 August n. căci altcum comitetul aranjator nu garantează. Tacâmul costă 5 coroane de persoană. La banchet vor lua parte și țărani, à 1 cor. 60 b. tacâmul.

După încheierea sărbărilor, Duminecă, 9 August n. se va face peregrinaj la mormântul din Bocșa-română al lui Simeon Bărnăuțiu, dela nașterea căruia se implinesc 100 de ani. Se va face și o excursiune la Moigrad, fosta capitală a Daciei porolisene.

NE. Insinuările pentru cvartire și banchet, pe cum și cererile de informațiuni sunt a se adresa dlui Ioan P. Lazar, președintele comitetului aranjator.

Onor. oaspeți au legătură cu trenul până în Șimleu: prin Orade, Carei și Cluj, Bistrița, Gherla, Dej, Jibou, Zălau.

Comitetul aranjator.

### Internatul Vancean de fete în Blaj.

— Publicare de concurs. —

Până în ziua de 15 August n. a. c. se publică concurs pentru primirea în *Internatul Vancean de fete din Blaj*. Condițiile sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an școlastic 280 cor. solvibile în două ori cel mult patru rate egale anticipative. Elevele, cari vor învăța limba franceză ori muzica instrumentală, vor solvi separat unele taxe moderate. Separat are să se plătească și didactul de 6 cor. 60 fil. pentru elevele din clasele elementare și de 12 cor. 60 fil. pentru cele din clasele civile.

2. Fiindcă elevele vor avea, să poarte vesminte uniforme, se vor solvi pentru acestea câte 30—38 cor. după vrăsta fiește căreia. Uniforma aceasta constă din două șurte cu mâneci, două pălării, — una de iarnă și alta de vară, — și din o toaletă.

3. La intrarea în Internat fiește care elevă are să fie provăzută cu: 4 *toalete simple, câteva șurte, jacheta de iarnă și primăvară, 1 năframă mare, 1 năframă mică și 3 de cap, 6 cămeși, 6 camisoane, 6 pantaloni, 6 fuste, 6 serviete, 18 batiste, 8 părechi de ciorapi, 2 părechi de păpuși, 1 păreche de pantofi, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 plapomă, 2 pepteni, 1 țol de lână, 2 perini, 4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 2 cuverte de pat din giolgiu alb, 1 lighian de spălat, 6 ștergare, 4 ștergătoare de lighian, 1 ținătoare de săpun, 1 ulcea de tinichea și tucâm (lingură, furculiță, cuțit și linguriță).*

Pentru suma solvită fiește care elevă va primi:

1. Instrucție în studiile prescrise pe clasele I—IV elementare și I—IV civile, educație religioasă-morală și deprinderi în conversație magiară și germană.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoase și luminoase, provăzute cu mobilierul de lipsă.

3. Vipt întreg și anume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amiază 3 plese, în Dumineci și sărbători 4 plese, c) la cină 2 plese. *Pachete de ale mâncării se permite elevelor, să primească numai la sărbătorile Nașterii Domnului și ale Paștilor.*

4. Spălat, luminat și încălzit. În fiește care lună elevele vor lua câte o baie.

5. Instrucție practică în cele economice, într'u cât instrucția de sub 1. lasă răgaz.

La cererile pentru primire au să se alăture: estras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și revaccinare.

Rugările pentru primire au să se înainteze *Preaveneratului Consistor mitropolitan din Blaj*, alăturându-se la fiește care o marcă postală de 45 fil. pentru spedarea francată a rezoluției. Dela rugarea pentru primire nu sunt dispensate nici elevele, cari au mai fost în Internat.

Blaj, în 1 Iulie 1908.

*Direcția Internatului Vancean de fete.*

## Noutăți.

Din Arhidieceză. *Septimiu Sever Popa*, cooperatorul parohial din Ațintiș a fost denumit de administrator parohial la *Sânpaul* (tr. Iernot).

Ajutor. Escelența Sa Domnul Ministru reg. ung. de culte și instrucțiunea publică cu datul din 15 Iunie 1908 Nr. 57014, notifică, că a venit vacant un ajutor de 200 coroane, din fundațiunea baronului „Sina Simon”. La ajutorul acesta pot reflecta numai învățători emeritați săraci. Concurenții din Arhidieceză să-și înainteze suplicile până la 1 Septembrie 1908 la *Preaveneratul Consistor mitropolitan în Blaj*.

**Dela Orade.** Alteța Sa Principele Leopold Salvator, pentru inspecționarea artileriei, în 11 Iulie a. c. Sâmbătă seara la 8 oare a ajuns la Oradea-mare. În 12 l. c., fiindcă recepțiunile la dorința Dânsului au rămas, a primit în audiență particulară în primul loc pe Preasfinția Sa Episcopul Dr. Demetriu Radu, apoi pe Episcopul substituit rom.-cat. Antoniu Fetser, la urmă pe comitele suprem și pe primarul orașului. În 13 Luni după amiazi la 5 oare Alteța Sa a redat vizita Episcopului Radu. Reședința nu de mult zidită din nou și mai vărtos foyerul aceleia a făcut foarte bună impresie asupra Alteței Sale, pe cum a admirat și țeseturile aflătoare în reședință. De aci a mers însoțit de Episcopul la Biserica Catedrală, unde l'a întâmpinat Capitulum în frunte cu prepositul Dr. Lauran, care ținând în mână restignirea, în care se află relicviile sfintei cruci. L'a bineventat cu o vorbire scurtă, dar potrivită în limba italiană, după care Alteța Sa sărutând crucea, a intrat în altar, unde l'a arătat un potir de aur dăruit Bisericii de Majestatea Sa Maria Terezia de binecuvântată aducere aminte la 1777. La ușa Bisericii Alteța Sa dând expresiune uimirii sale, că mulți din cler vorbesc cu multă precizie în limba italiană, luând adio călduros dela Episcopul, între urările numărului public adunat, s'a depărtat.

**Asociațiunea la Crăciunel.** Duminică în 12 l. c. s'a ținut adunarea cercuală a Desp. XI. Blaj la Crăciunel, la care au luat parte un public foarte frumos. Înainte de adunare au celebrat sf. liturgie membrii comitetului. Adunarea a deschis-o directorul despărțământului, *Ioan F. Negruțiu*, arătând poporului ce e chemarea Asociațiunii (luminarea și bunăstarea poporului român). Din raportul comitetului apare, că în anul trecut s'au ținut 14 prelegeri populare, 10 șezători de cetit. Au ținut la adunare disertații *Aurel C. Domsa*, învățătorul *Iosif Marian* din Bucerdea grănoasă și *Dr. Ambrosiu Cheșianu*. — Din acest prilej s'a aranjat în școală o expoziție de lucruri de mână, foarte frumoasă, celea mai frumoase și mai multe lucruri le-a expus *Susana Mărculeț*, „țesătoarea satului“, carea a fost premiată cu un galbin de 10 cor. s'au mai împărțit premii în suma de 37 cor. — Sara au fost două declamări și s'a predat piesa: *Drumul de fier de Alexandri*. Toți actorii s'au așezat foarte bine. Le face mare cinste bina chindisită cu covoră și măsurite românești foarte frumoase.

**Mulțumire publică!** Cu prilejul dureros al strămutării la celea eterne a iubitelui și mult regretatului meu soț, *Traian H. Pop*, fost timp de aproape 2 decenii redactor al ziarului „Gazeta Transilvaniei“, mi s'au trimis din diferite părți numeroase telegrame și scrisori de condolențe. Imi este peste putință a mulțumi în particular pentru aceasta atențiune manifestată față de mine și familia decedatului și vin deci a rugă pe toți acei stimați domni și doamne, cari s'au grăbit a-mi trimite cuvinte de conșolare în nemărginita mea durere, să binevoiască a primi pe aceasta cale mulțumirile mele adânc simțite. În acelaș timp mă simt îndemnată a exprima tot pe aceasta cale mulțumiri în deosebi domnului *Augustin Paul*, fost coleg de redacție cu regretatul meu soț, pentru frumoasa inițiativă ce-a luat-o, mijlocind la timp dela câțiva pretini și binevoitori un ajutor, inițiativă al cărei rezultat a dat suma de 574 coroane. Aceasta sumă trimisă în timpul morbului greu al decedatului meu soț, s'a folosit din parte-mi spre scopul spre care a fost destinată. Rog deci pe stimatul domn *Augustin Paul*, care inspirat de nobilul simț al prietății și colegialității a luat frumoasa inițiativă, pe cum și pe toți acei stimați domni donatori, cari și-au manifestat în acest chip simpatia și recunoștința față de sacrificiile aduse de regretatul meu soț în decursul anilor de muncă — să binevoiască a primi pe aceasta cale mulțumita mea respectuoasă. Șard, 14 Iulie 1908. Cu distinsă stimă *Leontina T. Pop*.

**Mulțumită.** Tuturor acelora, cari cu vorba ori în scris a alinat durerea mea nespūsă de mare cu ocaziunea pierderii ireparabile a scumpei mele soții, și cărora nu am avut putință a le mulțumi, primească și pe aceasta cale celea mai ferbinte mulțumite cu asigurarea stimei și iubirii mele nețărmurite. Corpadea, la 12 Iulie 1908. *Aureliu Hățiegan*, preot gr.-cat.

**Concert.** Studenții români din Blaj și-au luat învumoasa hotărîre de a face un turneu artistic prin părțile transilvănene locuite de Români. Cu ocaziunea această au concertat și în Alba-Iulia în 28 Iunie n. Corurile au succes foarte bine, fiind des aplaudate încât unele au trebuit repetate. În deosebi a plăcut publicului „Doina din Bihor“ de *I. Murășian*, cu solo tenor esec. de *V. Magdaș* stud. cl. VIII, a cărui voce simpatică a încântat mult publicului. Dar surprinderea publicului a fost și mai mare, când tinărul dirigent *Ioan Harșia* a apărut pe bină spre a-și dirija propria sa compoziție „Hoțul și domnița“ baladă. Muzica duioasă, care conține motive românești, relevează tabloul fidel al baladei, așa încât din muzică înțelegi întreaga acțiune. A compune o baladă cu așa succes e un fapt, care pe noi românii numai îmbucura nepoate, și ne face a legă celea mai bune speranțe de tinșrul artist, dacă încă din băncile școlii e în stare se dea lumei un op atât de frumos. În adevăr e de admirat și prețuit mai cu seamă, că noi românii suntem rămași atât de mult îndărăpt în acest ram al artelor și ar trebui sprijinit cu căldură de toți mecenatii românilor. Efect mare au produs solurile din balada amintită și anume: bas. esec. de *N. Baltă* stud. cl. VIII, duet *G. Pataky* cl. VIII și *I. Miclea* cl. VII și solo tenor esec. de *G. Pataky*, a cărui voce admirabilă ne promite mult. *Dr. I. Răjnovan*.

**Manevrele.** Să scrie dela Viena, că manevrele cele mari să încep anul acesta în Ungaria la 14 Septembrie și să termină în 18 Septembrie. Vor lua parte la manevre o sută de mii soldați. Comandanții trupelor vor fi generalii *Allori* și *Fiedler*, ambii inspectori generali de trupe. La manevre va participa și Majestatea Sa, însoțit de moștenitorul de tron *Arhiducele Francisc Ferdinand*.

**Petreceri.** Tinerimea română din Murăș-Uioara și jur invită la petrecerea de vară, ce o va aranja la 19 Iulie n. în sala cea mare a „Hotelului erarial“. Venitul curat este destinat în favorul fondului pentru ridicarea unui „Orfanotrofiu“ în Blaj.

**Inchierea anului școlar,** la școala gr.-cat. din Turda s'a ținut examenul în 15 Iunie sub prezidiul *Dnului Iosif Costin* protopop tractual asistând și *Dnul Nicolau Rațiu* ca director școlar și v. prot. on. Examenul s'a ținut în sf. biserică în față unui public numărös și distins, și-a decurs în perfectă ordine având rezultat bun. Laudă se cuvine tinărului și bravului învățător *Pavel Cismașiu*, că muncă bună a muncit. A încheiat examenul dl prot. prin o vorbire frumoasă și însuflețitoare adresată elevilor și publicului ascultător. După aceea a urmat premiarea elevilor cu purtare morală bună și progres eminent. Cărțile cu care s'au premiat a fost donate din fundațiunea magnificului *Domn Iuliu Baroși* inspector reg. în retragere, s'au mai premiat cu bani din fondul școlii și o parte donată de *Spectatul Domn Dr. Georgiu Pățăcean* avocat. La fine au fost apretiate meritele marinosului fondator *Iuliu Baroși*. Toate au decurs bine și au avut rezultatul cel mai îmbucurător. *Ariesanul*.

#### Posta Redacțiunii.

*G. G. Șelcu.* — Se publică numai anticipându-ne 3 coroane.

### Edict de licitare.

Pentru a se asigura lucrările necesare la clădirea bisericii greco-catolice din Adrian, protopopiatul Reghinului, se va ține la 31 Iulie 1908, oarele 9 a. m. licitațiunea publică cu oferte în scris și verbal, în școala gr.-cat. din Adrian.

Planul și toate ce se țin de el sunt expuse spre vedere în cancelaria oficiului parohial, în Adrian. Cheltuelile sunt preliminate cu Cor. 9369-12. Doritorii de a licita se invită prin aceasta, ca înainte de începerea licitării să-și prezente ofertele, împreună cu vadiu de 10% dela suma ofertului lor, în cancelariile subscrișilor.

Adrian, la 14 Iulie 1908.

**Ariton M. Popa, m. p.** **Zaharie Pop, m. p.**  
protopop gr.-cat. în Reghin. adm. paroh gr.-cat.  
(24) 1-1

### Concurs.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din Sâncel (în comitatul Târnavei mici) cu aprobarea Preaveneratului Conzistor mitropolitan din Blaj escrie concurs pentru clădirea salei a treia de învățământ adause la școala veche gr.-cat. din Sâncel prin licitațiune minuendă cu termenul de 26 Iuliu n. 1908 pe lângă următoarele condițiuni:

a) Prețul de strigare e 3800 coroane. De material (cărămidă și piatră) are a se îngriji întreprinzătorul.

b) Planul, preliminarul și condițiunile de licitare se pot vedea ori când la oficiul parohial până la ziua licitării, ce va fi la 26 Iuliu n. 1908 d. am. 2 la oare.

c) Întreprinzătorii au să depună la oficiul parohial gr.-cat. din Sâncel în persoană sau prin oferte ca vadiu 10% din suma de strigare, adecă 380 cor, în bani sau hârtii de valoare.

Curatorul își rezervă dreptul a alege dintre licitanți pe oricare fără conșiderare la ofertul, ce se va face.

Sâncel la 13 Iuliu n. 1908.

**Vasile Smigelschi,**  
paroh gr.-cat.

**Ioan Oniga,**  
curator primar.  
(25) 1-1

La spălat sum ca la horă  
Fără multă oboeală  
Căci săpunul cel bun Schicht  
Cruță bani, timp, osteneală.



Puterea minunată și intensivă de a curăți a

**săpunului Schicht's Hirsch**

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

**Săpunul Schicht Hirsch**

cruță mânilor, hainele! Nu produce oboeală și griji și cruță sănătatea, bani, timp și lucru 30,000 cor. garanță pentru curățenie.

(21) 2-8

## Partea literară.

### Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

26

Capitlul XXI.

ORESTES.

Între Bajă și Bauli zăcea, invălnită aproape cu totul de tușuri de dafin, o casă drăguță de țară, carea aparținea Pomponiei; aci se refugiă ea dinaintea căldurei dogorătoare a verii, aci voia se aștepte reîntoarcerea fiului ei din Britannia.

Pe când în noaptea aceea, când Agrippina suferi naufragiu, Pomponia se preumblă prin grădinile ei de lângă țărmul mării, unde aerului îi aduseră la urechi strigăte de ajutor; acele răsunau așa de implorător, așa de tânguitor și dureros, încât ea tresări și-și chemă servitorii. Ei plutiră afară pe mare și aduseră la țărm o femeie leșinată. Spre spaima sa, Pomponia recunoscu întrânsa pe Agrippina, împărăteasa.

Ceasuri întregi s'a luptat aceasta cu elementul înfiorător. Sângele îi svăcnea în cap, picioarele îi atârnav ca niște sloi grei de ghiță, iar brațele, cari se țineau de cartagul plutitor, o dureau, încât stă se nebunească.

La vederea acestei femei înfrânte simți o milă, nemărginită și demândă s'o ducă în apartamentul ei propriu. Părul împărătesei eră lipit, în plete ude, pe fruntea, carea încă numai cu puține oare mai înainte eră ornată cu un diadem strălucitor; tunica și mantaua de purpură erau sfârticate, fața eră murdărită de spumă și noroiu, iar de pe brațele umede curgea sângele șiroi.

Peste puțin, natura cea tare a Agrippinei invinse leșinul și ea-și deschise ochii, privind incremenită în jur de sine. Plină de scârbă ea scupă afară apa cea sărată, carea i-a pătruns în gură, și sări în sus.

„Unde mă află?“ întrebă ea sălbatic și fără de a aștepta răspunsul Pomponiei strigă: „Afară, afară, sum incunjurată de ucigași. Acasă, acasă!“

Pomponia abia o putu face se primească o mantauă, carea să-i învalue corpul cel gol. Ea nu voia alta, decât se plece! Servitorii Pomponiei o duseră, în mezul nopții, într-o lectică închisă, la Bauli. Ea opri cu severitate, ca nimeni se nu cuteze a vorbi cuiva despre cele văzute. După ce a odihnit câteva ceasuri, se puse la masa de scris și adresă o scrisoare către împăratul. Acea sună:

„Agrippina către Claudius Nero, împăratul!“

O blăstămăție înfricoșată s'a comis: pe marea deschisă s'a făcut încercare, ca se omoare pe mama împăratului. Vinovatul este Anicetus: la ordinul său, corabia se desfăcu în două în mijlocul mării.

Peste puține zile, întreagă Roma, întreagă lumea va afla despre această faptă blăstămată și popoarele vor striga după răzbunare!

Grăbește, Cezare, se pedepsești pe ucigaș! Pe el și pe complicii săi! Îi vei găsi — îi cunoști!

Cina ta a fost escelentă, călătoria pe mare a fost, din contră, înfricoșată. Mă jur pe zăi: niciodată nu voi mai mânca smochine, nici nu voi mai pune piciorul pe bordul vre-unei corăbii. Acest jurământ îl depun publice în mâinile lui Jupiter.

Sum sănătoasă — și tare. *Vale!*“

Ea sigilă scrisoarea și strigă pe Agerinus, cel mai credincios sclav al ei. Acestuia îi predetă scrisoarea. „Această epistolă o vei da în mâinile imperatorului. Dar la nimeni altul, căci altcum e rău.“

„O, stăpână,“ zise Agerinus și se aruncă la pământ, pentru a-i sărută poala hainei, „mai bine mă las a fi sfâșiat în bucăți, decât se fac altceva, afară de ceea ce mi-ai poruncit.“ După aceea plecă.

Nero petrecu noaptea în neliniște mare; după mersul unui orologiu de apă el calculă scenele singuraticale ale dramei, carea trebuia să se petreacă acum pe valurile întunecoase ale mării.

El se temea de umbra sa proprie și demândă, să-i umplă dormitorul cu lumini; aci se aruncă pe patul său și închise ochii.

În așteptarea ce-l cuprinse, el crezută deodată, că vede capul ameninător al mamei sale, cum acela iasă din apă și se cufundă iarăși.

„Ucigaș de mamă!“ se auzi din mii de voci detunătoare.

Apucat de groază, Nero sări în sus și-și smulse părul. Însă vocile cele înfricoșate nu tăceau. În continuu detunau: „Ucigaș! Ucigaș de mamă!“

Împăratul se tăvăle pe pat între chinuri grozave și își ascunse fața între perini.

„Ea te-a purtat sub inimă, te-a legănat în brațele ei; ea te-a iubit!“ strigă într'insul. „Unicul, ce a iubit ea cu adevărat în lumea aceasta, se numește Nero! Tu erai mândria, bucuria ei! Ea te-a făcut mare și puternic! Pentru tine a devenit ea ucigașă!... Din iubire pentru tine, ea și-a fost mama!... Dar cum i-ai răsplătit tu iubirea aceasta?... Așa, că ai lăsat s'o omoare!... Ucigaș de mamă! Numele tău este pătat pentru vecie. Lumea te va desprețui, fără odihnă vei trăi pe pământ! Ești afurisit, ca Orestes: deja se apropie de tine ceata urlătoare a Furiilor... tremură, înfricoșază-te... om de nimică!“

Turbat de durere și chinuri, Nero se aieptă către pereții aurii, spre a-și zdrobi capul; dar când sângele îi curse pe frunte, se retrase înspăimântat pe patul său.

Tigellinus pândea la use. El auzi în mijlocul nopții urlatul înfiorător al Cezarului, și se retrase îngrozit. Când veni iarăși, îl abzi suspinând.

Atunci el merse la Poppăa și Anicetus, cari îl așteptau, și vorbi: „E bine, că s'a întâmplat! Cezarul plânge, așadar îi pare rău, de ceea ce a făcut. Nu cumva se cuteze careva, să se arate, înaintea lui!“

Prin oraș se auziau șoapte; la reîntoarcerea sa, Anicetus imprăștiă șonul, că împărăteasa a suferit naufragiu. Toată lumea se miră, a fost vremea cea mai frumoasă! Nimeni nu credea povestea aceasta!

Poppăa, Tigellinus și Anicetus vedeau, cum mulțimea trecea în tăcere pe sub palatul împărătesc și aruncă în sus priviri întrebătoare.

Cătră amiazi sosi Agerinus; el veni singur. Mai întâi îl văzu Tigellinus, și păli. „Sclavul favorit al Agrippinei!“ bălbăi el. „Anicetus, pe capul tău: ști sigur, că e moartă?“

„Obaritus i-a zdrobit capul și ea s'a cufundat; o pot jură!“

„Presimțesc nefericire,“ zise Tigellinus palid ca moartea. „Ce vrea sclavul?“

Ei grăbiră în vestibul, unde ușierul utrebă pe sclav, că ce dorește.

„Vreau se merg la împăratul!“ zise acesta.

„El doarme și nu este permis, ca se fie conturbat.“

„Atunci treziți pe imperatorul, solia mea e importantă.“

„Cine te trimite?“

„Aceasta va afla-o împăratul dela mine Grăbește și mă anunță.“

„Asta nu merge; vină mai târziu!“

Tigellinus se apropiă. „Domnule,“ zise Agerinus, „dacă ești în stare, condu-mă la împăratul!“

„Voiu încercă; urmează-mi!“

El îl conduse într'un apartament izolat, unde, îi spuse se aștepte. După un timp Tigellinus se reîntoarse. „Nu merge; împăratul doarme. Tu ai o scrisoare la tine, dă-o încoace!“

Agerinus păli și-și duse involuntar mâna la piept, ca și când ar fi voit să se apere.

Însă înainte ca el se mai fi putut face vre-o mișcare, Tigellinus îl apucă și-l strânse de grumaz; în același timp năvăliră patru sclavi uriași înlăuntru și apucară pe nefericitul. Acesta își scoase pumnalul și lovi cu turbare în jurul său. Însă după puține momente își pierdă simțirea și căzu jos. Sclavii îi legară mâinile și picioarele și-i băgară scăluș în gură.

Tigellinus îi desfăcu haina și găsi o scrisoare sigilată în sânul sclavului credincios; după ce aruncă o privire întrânsa, scoase un țipet și o scăpă din mână. Sclavii îl priviră mirați. „Domnule —“ îndrăzni unul să zică.

Atunci el se reculese și zise: „Mizabilul! A voit să omoare pe împăratul! Așa stă scris aici! Dați-mi încoace pumnalul său.“

El însuși simți netămelnicia, acestei acuze grozave; chiar și cel mai nătâng sclav trebuia să vadă, că aceasta eră minciună. Eră însă tot atâta; cel puțin eră motiv, ca se, omoare pe sol.

„Duceți-l de aici,“ demândă el, „aruncați-l în lac, în numele împăratului!“

Sclavii ascultară; Tigellinus se întoarse clătănându-se la soții săi. Eră foarte palid.

„Ce-ți este?“ întrebă Poppăa.

„El scutură din cap și bălbăi: „Agrippina trăiește! Ea trimite scrisoarea aceasta împăratului!“

Poppăa și Anicetus rămasără ca trăznită. Anicetus injură; Sabina tremură în întreg corpul.

„Tu ai zis dbară, că Obaritus a lovit-o în cap,“ găfăi ea.

„Dar n-am spus-o, că ea are o mie de demoni în corpul ei? Ce ne facem acum?”

„Pe cănele cel cu noăună capete din iad, eu nu știu,” strigă Anicetus. „Impăratul —”

„— nu-i iertat se așteaptă nimic despre aceasta,” zise Tigellinus. „După cum e dispus acum, el e în stare se meargă în persoană și s-o aducă aci.”

„Dacă află ceva, suntem perduți,” zise Anicetus.

„Mai întâi tu, neglijentule! Pentru ce nu i-ai înfipt sabia în pept,” strigă Tigellinus infuriat.

„Eu nu cred, că trăiește; s'a cufundat cu corabie cu tot.”

Tigellinus îi ținu dinaintea nasului pergamentul. „Cetește, necredinciosule!”

„Sfântă Isis, așa este! Capul meu e pierdut. Cum ne scoatem din laț?”

„O, n-avea grije de noi! Singur numai tu ești vinovatul!”

„Știu, că voi mă veți lăsa în baltă,” strigă Anicetus. „Dar, păziți-vă numai!”

„Nu amenință,” zise Tigellinus. „Fiecare grijește de sine însuși.”

„Lăsați cearta,” zise Sabina. „Să ne sfătuim repede! Impăratul se va lăpăda de ori și ce vină pentru această „nefericire.” Asta o știm! Inșă el trebuie, pentru ochii lumii, se caute pe vinovatul — și să-l pedepsească. Cine va fi acela?”

„Noi toți!” strigă Anicetus.

„Ba nu, mai întâi acela carele a condus corabia! Lumea va înțelege aceasta. Bravule Anicetus: Viața ta atârnă de un fir de păr.”

Anicetus stetea cu fața încruntată; el vede pericolul, în care să află și știa, că cei doi nu puteau, și nici nu voiau să-i dea ajutor.

„Trebuie să cadă împărăteasa?” întrebă el răgușit.

„Trebuie!” zise Poppăa. Tigellinus afirmă. „Gândește la aceea, când ea s-ar împacă cu împăratul și ar ajunge din nou la putere! Toți am fi perduți.”

„Atunci va cădea,” zise Anicetus răgușit și se depărtă grăbit; el își alege pe cei mai curajoși marinari ai săi și porni pe drum către Bauli.

Eră la amiază, când sosiră dinaintea vilei împărătesei; aceea fu încunjurată în tăcere, ca se nu poată scăpa nimeni.

Soldatii își cunoșteau datorința: soldații lor fu îndoită pentru durata unui an întreg. Pentru aceasta ei ar fi omorât zece împărăteșe.

Anicetus, căpitanul Obaritus și zece soldați pătrunsă în casă; sentinelele fură ucise.

Selavii fugiră înspăimântați și căzură sub sabiile soldaților.

Pătrunsă în odaia împărătesei; eră goală. Soldații cercetară cu priviri lacome apartamentul cel lăptos și luară la sine obiectele de aur și argint, cari se aflau pe mese.

„Stați!” demândă Anicetus. „Mai întâi lucrul — apoi răsplata! Înainte!”

Pe când el împărția soldații pe dinaintea ușilor odăiei, perdeaua dela dormitor se mișcă; o statură înaltă, mândră apără sub purpură: împărăteasa!

Ea și ținea mâinile apăsate pe piept și stătea, în ținută mândră, regească, în fața soldaților.

„Ce vreți?” întrebă ea.

„Pe tine, Agrippina!” zise Anicetus.

„Trădător mizerabil,” zise împărăteasa, „ai uitat, că eu te-am denumit ca comandant de flotă?”

„Viu în numele împăratului,” zise Anicetus întunecat și privi în jos.

„Un sol mai blăstămat nu mi-ar fi putut trimite împăratul. Ce ai să-mi spui?”

„Nimic,” strigă Obaritus, carele deveni nerăbdător. „El îți trimite salutare și aceasta!”

El îndreptă o lovitură cu lancea sa spre capul Agrippinei.

„Stai,” strigă ea îndreptându-se. „acum văd, ucigașilor, pentru ce sunteți trimiși. Cruțați înșă capul, al cărui spirit a stăpânit lumea și-mi salutați pe domnul vostru: a fost scris în stele, că fiul va omorî pe mamă-sa. Sus, înfigeți-ve sabiile în peptul acesta, carele a nutrit pe ucigașul de mamă.”

Și ea și desfăcu peptul.

Acestia tresăriră un moment.

„Eh,” strigă Obaritus și ridică sabia, „ea este o femeie ca și altele: eu da!”

Sabia sa cea lată pătrunse în inima împărătesei, din carea țîșni o rază de sânge.

Ea se clătina și căzută, iar sângele ei coloră marmora cea scilpicioasă. Când în sfârșit Pallas își făcu drum printre sentinele, găsi pe stăpână-sa moartă.

## Capitul XXII.

### Comoara regelui.

Pe undele verzi ale mării nordice plutea vasul cel mândru, carele avea se aducă la Roma comoara regească a Icenilor. Pharax, tribunul, stătea răzâmat lângă cârmă și injură. „Afurisită, călătorie,” bombănea el, „dela Masilia n-am mai văzut nici o corabie de treabă! Mi-e urit de stau se mor! Și apoi vântul acesta ghețos dela nord, carele te prefăce în sloiu de ghiță: ași vrea se fiu în Italia mea cea cu soarele cald și se am vin dela poalele Vezuului! Asta mi-ar mai plăcea decât ochii răci ai acestei barbăre, cari mă privesc totdeauna așa de ciudat. E frumoasă, barbară, asta trebuie s'o conced. Inșă și rece, rece... Față de Plautus e cu totul altfel, cu mult mai caldă! Dar așteptați numai, voi doi, cari tot șoptiți la olaltă; vine și ziua mea! Atunci veți tremură înaintea mea! Se pun numai lanțurile de fier în jurul mânilor voastre, atunci se va tânguiți după grație. Atunci înșă voi fi eu rece și neîndurat, rece și aspru, cum o poțeste dela mine sublimul imperator, pe carele zăii să-l țină încă ani îndelungați.”

În momentul acesta apărură Sigrun și Plautus. Pharax ținu de bine, se dispară.

Sigrun arătă sus către munții cei colțuroși și prăpăstioși; în jurul piscurilor a-celora fâlfăia ceață albă de nori, asemenea unui văi des.

„Acuși suntem la țintă,” zise ea, „și mă bucur, că pot pune iarăși piciorul pe pământul patriei mele. Zăii ne-au dăruit o călătorie fericită.”

„Lasă-i pe zăii,” zise Plautus întunecat, „nu vreau se mă aud nimic de ei. Mai bucuros ascult despre faptele eroilor voștri și despre muntele arzător din țara Thule, pe carele cântăreții voștri îl cântă așa de frumos pe harfă.”

Sigrun nu reflectă nimic; ea nu voia să-i atingă rana, de carece odată el i-a comunicat confidențial, că în peptul său se

luptă între olaltă niște puteri misterioase. Inșă el încă nu eră în chiar cu sine, și pe fruntea sa se vedeă apriat, cât eră de îngrijat.

„Când ciocul corăbiei se va întoarce și va înaintă către Roma, atunci vei fi aflat adevărul,” zise Sigrun încet. „Inșă nu te lăpăda cu totul de zăii cei vechi, căci altcum s'ar putea întâmplă, ca ei se trimită nefericire asupra ta.”

Plautus făcu o mișcare desprețuitoare. „Nu mi-e frică de ei! Dar uite, Sigrun, colo pe stâncea cea înaltă se ridică o fortăreață mândră....”

„Este castelul meu,” zise Sigrun. „Te salut, patria mea!” strigă ea și și întinse cu dor brațele în sus. Icenii se apropiară în grabă și scoaseră un strigăt puternic de bucurie.

În razele soarelui de sară străluciau zidurile cele mândre, ca învaluite într'o mantână lucitoare de purpură; de pe turn atârnă steagul regesc, iar sunetul tunător al cornurilor răsuna puternic din fortăreață și salută pe cei ce se reîntorceau în patrie.

Eroi pancerați năvăliră pe munte în jos și întâmpinară cu bucurie pe cei sosiți; conductul urcă cu veselie drumul spre fortăreață. Sigrun pășiă mândră în mijlocul soldaților ei bravi și curajoși. Un banchet vesel în sala cea mare încheiă ziua cea de bucurie.

Deja în ziua următoare o legatiune a Icenilor se prezentă în lagărul prefectului roman pentru ca să-i aducă la cunoștință porunca împăratului; Icenii voiau bucuros să jertfească o parte din comorile lor, numai ca prin aceea se rescumpere pacea. Țara sângeră teribil din ranele produse prin romani, și regina trebuia să se silească a le vindeca repede, ca să nu se stoarcă de tot.

Intr'aceea Plautus eră ocupat de tot cu pregătirile pentru primirea comorii pe corabia sa. Pharax eră când aci, când dincolo, grija înșă mereu de Plautus și de tot ce se petrecea în fortăreață. Abia putea să și stăpânească nerăbdarea și se bucură în ascuns de ziua, când comoara Icenilor va fi bine ascunsă în trirēmă. Dela ziua aceea înainte eră el domnul, iar Sigrun și Plautus prisoșnerii zăii. Să înțelege, că înainte nu-i eră permis, se întreprindă nimic, ce i-ar fi putut tradă planul acesta. Pe sub ascuns înșă el cercetă după ascunzătoarea comorilor, înșă fără nici un rezultat. Aceasta îi mări suspiciunea și îi întări și mai mult intențiunea de a căuta comoara regească. Ce răsplată îl așteptă, dacă ar fi putut pune în mâna împăratului întreață comoara!... El visă de un palat și de o vilă escelentă la țărmul mării. Dar pentru aceea nu uită se păzească toți pașii lui Sigrun și Plautus.

Intr-o sară pe când Icenii și Romanii își petreceau în sală, cei doi au dispărut dintr'o dată. Pharax se înfuria și alergă afară —

Sigrun într'adevăr a părăsit fortăreața, dimpreună cu Plautus, pentru a se sfătui la olaltă, cum s'ar putea transporta acelea mări în secret până la corabie. Pentru că nici unui Roman, afară de Plautus, nu-i eră permis să se apropie de locul, unde eră ascunsă bogăția cea colosală.

(Va urmă).

## Bibliografie.

**Sădirea și cultivarea viei de Nicolae Pop, profesor.** Blaj 1908 f. 8<sup>o</sup> pag. 180. Deși poporul nostru este peste tot agricultor, ba chiar și inteligența noastră în mare parte se ocupă cu economia, avem așa de puține cărți economice, încât trec ani până când putem înregistra apariția vreuneia. Cu toate, că lucrarea rațională a tuturor ramilor de economie este astăzi o condiție imperativă, fără de care mii și mii de familii ajung la sapă de lemn. Ca se rămânem la obiectul nostru, aci e cultura viei. Astăzi înzădar se mai gândește cineva se sădească vie veche, de a noastră, și se o lucre dupăcum s'a pomenit, căci își cheltuiește bănișorii în pustiu și via i-se uscă tocma când gândește, că ajunge la roadă. O lume întreagă a făcut în decurs de vre-o două decenii tristă experiență, că via noastră neultuită nu mai trăiește și cel ce vrea să aibă vie, să aibă un izvor bunșor de câștig, acela trebuie să se impace cu gândul, că numai vița altuită trăiește. Aceasta însă trebuie se fie lucrată altcum ca cea veche își are deci feliul ei de cultură, pe care omul trebuie să o învețe, se cunoască beteșugurile, ce vin asupra ei, ca să le poată întâmpina. Vierului îi trebuie o carte, care să-l îndrepte, că ce are de făcut, decând începe a-și rigola locul și până când își adună roada, își duce mustul acasă. Și nu numai vierului neorientat îi trebuie cartea aceasta, dar le trebuie tuturor vierilor, căci totdeauna poate se vină ceva asupra viei, în tața căreia și cel mai expert vier stă

zăpăcit și numai o carte bună îi dă deslășirile de lipsă.

O astfel de carte de vierit bună, cu pricepere lucrută, având în vedere poporul nostru și împrejurările în care trăiește el, este cartea dlui Nicolae Pop. Insuși Ministrul de agricultură nu numai ca a remunerat cartea aceasta, lăudând metoda tractării și bogatele cunoștințe scoase din experiența de toate zilele a autorului, dar i-a pus la dispoziție toate clișeele de lipsă, așa încât în carte se află 118 figuri, reprezentând lucrările diferite la vie, feliurile vițelor, beteșugurile, acelor etc. încât o astfel de carte economică, parțic aranjată și bogată în material încă nu a apărut în românește. Metodul practic al tractării reeșă și de acolo, că autorul începe chiar dela începutul începuturilor, dând îndrumări cum oameni lipsiți își pot face vie și cu ajutorul statului. Tractează locul și solul potrivit pentru vie, rigolarea aceluia, plantarea viței, diferitele metode de altuire și apoi rând pe rând lucrările din anul prim al doilea, al treilea. Vierul va afla tot de ce are lipsă la lucrarea și îngrijirea viei. Indemnăm cu totdinadinsul cărturarimea noastră, ca se procure aceasta carte pretotiu dena și pentru biblioteca populară. Cea mai potrivită carte de premiu pentru popor, iar pentru prelegerile populare e o carte indispensabilă.

X.

**Teologia dogmatică fundamentală** vol. I. *Apologetica creștină* vol. I. *Tradițiunea și Biserica.* Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fileri porto.

**Teologia dogmatică Specială** vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația* de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie. Costă 7 cor. 30 fil. + 30 fil. porto. A se adresa la Librăria semin din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruția.

## Circulația trenurilor

prin gara Blaj—Kükülszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

cătră Teuș pleacă:	personal	12:53
	mixt	7:02
	acelerat	7:35
	acelerat	2:52
dela Teuș sosește:	personal	1:53
	acelerat	10:18
	personal	8:09
	acelerat	5:40
cătră Prajd pleacă:	personal	9:00
	personal	12:39
	acelerat	12:22
	mixt	3:58
dela Prajd sosește:	personal	2:08
	acelerat	9:05
	mixt	3:02
	personal	9:11

trenurile personale circulează numai luni, marți și sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin, — în Iulie și August zilnic până la Prajd.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

# ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 45-52



se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre le întoarea eu nșurintă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latare prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.



Pretcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

# „Transsylvania“

din Sibiu (28) 45-52

intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală  
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 95,816.412 coroane. capitale asigurate asupra vieții: 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.